

IDŹ DO

PRZYKŁADOWY ROZDZIAŁ

SPIS TREŚCI

KATALOG KSIĄŻEK

KATALOG ONLINE

ZAMÓW DRUKOWANY KATALOG

TWÓJ KOSZYK

DODAJ DO KOSZYKA

CENNIK I INFORMACJE

ZAMÓW INFORMACJE
O NOWOŚCIACH

ZAMÓW CENNIK

CZYTELNIA

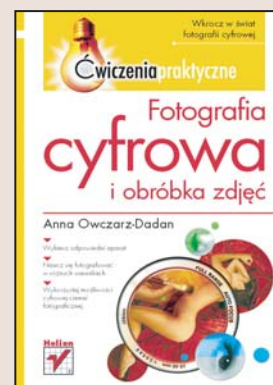
FRAGMENTY KSIĄŻEK ONLINE

Fotografia cyfrowa i obróbka zdjęć. Ćwiczenia praktyczne

Autor: Anna Owczarz-Dadan

ISBN: 83-246-0544-4

Format: A5, stron: 288

Cyfrowe aparaty fotograficzne przestały już być modnymi gadżetami. Towarzyszą nam w czasie wakacji, służą jako narzędzie pracy i coraz częściej są wykorzystywane również tam, gdzie jeszcze niedawno królowały klasyczne aparaty i celuloidowe filmy. Aparaty cyfrowe są coraz wygodniejsze w obsłudze, a jakość uzyskiwanych z nich zdjęć staje się coraz lepsza praktycznie z miesiąca na miesiąc. Jednak nawet najdoskonalszy aparat cyfrowy nie zrobi fascynującego zdjęcia za nas. Aby nasze fotografie wzbudzały podziw, musimy poznać możliwości sprzętu i nauczyć się z nich odpowiednio korzystać.

Książka „Fotografia cyfrowa i obróbka zdjęć. Ćwiczenia praktyczne” to wprowadzenie w świat fotografii cyfrowej. Czytając ją, poznasz budowę swojego aparatu cyfrowego, nauczysz się korzystać z programów tematycznych, samodzielnie dobierać parametry ekspozycji i komponować ujęcia. Poznasz techniki wykonywania różnych rodzajów fotografii. W kolejnych ćwiczeniach wykorzystasz komputer do obróbki wykonanych przez siebie zdjęć – nauczysz się kadrować i prostować zdjęcia, przeprowadzać korekcje barwne, usuwać niepotrzebne obiekty i drukować fotografie.

- Wybór aparatu
- Typy obiektywów
- Najważniejsze funkcje aparatów cyfrowych
- Kontrola parametrów ekspozycji
- Reguły kompozycji ujęć
- Fotografowanie ludzi, zwierząt i krajobrazów
- Zdjęcia nocne
- Przenoszenie fotografii do komputera
- Edycja zdjęć
- Tworzenie panoram
- Drukowanie fotografii

Przekonaj się, jak wspaniałą zabawą może być robienie zdjęć

Spis treści

Rozdział 1. Jak wybrać odpowiedni aparat?	5
Elementy, na które należy zwrócić uwagę przy zakupie aparatu cyfrowego	6
Rozdział 2. Funkcje aparatu cyfrowego i wykorzystywanie ich możliwości	19
Właściwości i rodzaje obiektywów	19
Ekspozycja i kontrolowanie jej ustawień	28
Ostrość	35
Czułość	39
Lampa błyskowa	40
Programy tematyczne aparatu	50
Kadrowanie zdjęć	55
Balans bieli	56
Format zdjęcia i kompresja	57
Rozdział 3. Zasady towarzyszące sztuce fotografowania	61
Temat zdjęcia	62
Kompozycja zdjęcia	63
Oświetlenie fotografowanej sceny	80
Tworzenie panoramy	87
Rozdział 4. Fotografowanie obiektów, ludzi i zjawisk	93
Fotografowanie ludzi	93
Fotografowanie zwierząt	112
Fotografowanie krajobrazu	118
Fotografowanie ruchu	127
Zdjęcia nocne	135

Rozdział 5. Przenoszenie zdjęć z aparatu do komputera	149
Urządzenia wykorzystywane do przesyłania fotografii z aparatu do komputera	149
Klasyczny sposób przesyłania danych z aparatu cyfrowego do komputera	153
Transfer danych do komputera z zainstalowanym systemem Windows XP	155
Rozdział 6. Przechowywanie i segregowanie zdjęć	167
Przechowywanie zdjęć	167
Segregowanie zdjęć	168
Rozdział 7. Edycja zdjęć	173
Korekcje podstawowe	174
Efekty specjalne	228
Korekcja obrazów RAW	259
Rozdział 8. Drukowanie	269
Wielkość fotografii a rozdzielczość, czyli jak otrzymać fotograficzną jakość wydruków	270
Ustawienia drukowania	276
Dodatek A Fotografie wykorzystane w książce	281

Fotografowanie obiektów, ludzi i zjawisk

Świat tematów, które mogą stać się treścią zdjęcia, jest niesamowicie bogaty. Tak jak w przypadku muzyki stwarza poczucie nieskończoności trwania. Fotografia była, jest i będzie — źródeł inspiracji nigdy nie zabraknie. W poprzednich rozdziałach zdobyłeś techniczną wiedzę i umiejętności panowania nad aparatem cyfrowym. W tym rozdziale dowiesz się, w jaki sposób wiedzę tę wykorzystaś w praktyce. Poznasz zatem wskazówki, jak przedstawić na zdjęciu człowieka i zwierzę. Nauczysz się wykorzystywać funkcje aparatu do fotografowania krajobrazów. Poznasz tajniki sztuki fotografowania w warunkach nocnych, a także sposoby uchwycenia na zdjęciu ruchu obiektów.

Fotografowanie ludzi

Postacie ludzkie są najczęstszym tematem fotografii. Najczęściej kojarzona jest z portretami, ale także z aktami, zdjęciami w entourage'u oraz portretami kreatywnymi. Szczególnym rodzajem fotografii jest uwiecznianie na zdjęciach dzieci. Należy także pamiętać, iż istnieją dwa rodzaje fotografii ludzi. Są to **zdjęcia pozowane**, czyli takie, przy

których model współpracuje czynnie z fotografem, oraz **zdjęcia niepozwane** (nazywane również **dokumentalnymi**), czyli takie, które nie są robione według scenariusza. W tym przypadku fotografujący często musi wykazać się cierpliwością, gdyż czeka na wydarzenia i sytuacje, które zdarzają się spontanicznie, bez jego interwencji.

Portrety

W przypadku fotografowania ludzi — mam na myśli zwłaszcza **portrety i inne rodzaje zdjęć pozowanych** — bardzo ważne jest poznanie modelu (rysunek 4.1). Tylko wtedy będziesz mógł pokazać prawdę o nim, przedstawić go w naturalny sposób, co przyda zdjęciu autentyzmu. Dowiedz się zatem, kim jest model i czym się zajmuje. Przebywając z nim, poznaj cechy jego osobowości. Pozwoli Ci to zaplanować temat zdjęcia i określić, które z cech chcesz wydobyć na fotografii. Następnie zastanów się nad pozą i ubraniem, dzięki którym cechy staną się jeszcze bardziej widoczne. Pisząc o poznaniu modelu, mam na myśli także jego aparycję.

Inne elementy, na które należy zwrócić uwagę podczas portretowania postaci ludzkich, to: zoom optyczny, tło, kąt widzenia aparatu oraz, co bardzo ważne, oświetlenie.

- ❑ **Zoom optyczny.** Podczas fotografowania w zbliżeniu lub półzbliżeniu najkorzystniej wypada zastosowanie zoomu optycznego odpowiadającego niezbyt długiemu obiektywowi wąskokątnemu w fotografii tradycyjnej (85 – 135 mm). Umożliwia on fotografowanie z większych odległości. Model nie czuje się wówczas przytłoczony obecnością aparatu, a jego twarz nie wygląda na spłaszczoną. Wadą długich obiektywów jest mała głębia ostrości. Należy o tym pamiętać i w razie potrzeby ustawić ostrość na oko modelu znajdujące się bliżej aparatu. Następnie należy sprawdzić, jak ostra jest cała twarz. Jeśli większa jej część jest pozbawiona ostrości, należy zastanowić się nad dłuższym czasem otwarcia migawki i mniejszym otworem przesłony. Pomóc może również ustawienie większej czułości.

Rysunek 4.1.
Przykłady portretu

- ❑ **Tło.** Otoczenie ma ogromny wpływ na fotografowaną osobę — zarówno na jej samopoczucie, jak i stopień odprężenia. Poza tym jak gdyby łączy się z modelem, co umożliwia sfotografowanie postaci w naturalnych dla niej sytuacjach, np. podczas pracy lub wypoczynku. Podczas portretowania postaci należy pamiętać o tym, aby nie konkurowało z nią tło. Usuń więc ze sceny niepotrzebne elementy. To model gra pierwsze skrzypce, tło jest tylko dodatkiem. Nie powinno więc rozpraszać uwagi. Ponadto należy zwrócić uwagę, aby tło tworzyło wraz z modelem harmonijny układ.

Nie można dopuścić do sytuacji, w której tło będzie zabarwione w ten sam sposób co model (np. modelka o blond włosach ubrana w białą sukienkę na białym tle). Uniemożliwi to czytelny odbiór tego, co dzieje się na fotografii, a ponadto utrudni dopasowanie odpowiednich parametrów ekspozycji. Jeśli pozbycie się elementów z tła jest niemożliwe, zastosuj efekt małej głębi ostrości, aby skupić uwagę oglądającego wyłącznie na modelu.

- ❑ **Odpowiednie umieszczenie modelu w kadrze.** Ustawienie postaci to kolejny element, na który należy zwrócić uwagę podczas portretowania osób. Zarówno fotografowi, jak i jego modelowi zależy na uzyskaniu jak najlepszego efektu końcowego. Powinni zatem współpracować ze sobą i wykonać wiele próbnych ustawień. Model poproszony o przyjęcie różnych póz z pewnością nie odmówi. Jakie pozy należy sprawdzić? Na pewno będzie to profil, trzy czwarte oraz en face, a wszystkie przy głowie opuszczonej wyżej lub niżej. W takiej sytuacji zadaniem modelu jest zmieniać pozy na prośbę fotografa, a zadaniem fotografa jest obserwować, w jaki sposób zmienia się wygląd twarzy fotografowanej postaci. Oto kilka dodatkowych wskazówek:

Jeśli model ma dość wydatny nos, unikaj pozy trzy czwarte — może spowodować jego wizualne wydłużenie. Zwłaszcza jeśli zastosujesz obiektyw szerokokątny lub standardowy.

Pamiętaj, że okrągła twarz nie najlepiej wypada w pozie en face.

Tworząc portret, należy się ponadto zastanowić, jakie cechy fotografowanej postaci chcemy na nim oddać. Od tego zależy również to, jaką pozę postać ma przybrać i przy użyciu jakiej perspektywy zostanie pokazana. Jeśli chcesz pokazać władczość, fotografuj z dołu, jeśli delikatność, łagodność — z góry.

Jeśli wykonujesz portret inny niż formalny, zapomnij o symetrii w kadrze. Puść wodze wyobraźni i postaraj się ukazać postać w taki sposób, aby jak najlepiej uwydatnić jej cechy.

- ❑ **Oczy modela.** Ponieważ oczy są zwierciadłem duszy, poproś modela, aby otworzył je szeroko tuż przed wykonaniem zdjęcia. Pozwoli to uniknąć marszczenia twarzy, często pojawiającego się podczas oczekiwania na naciśnięcie przez fotografa spustu migawki, i bardzo ładnie uwydatni oczy. Ważne jest także, aby wzrok modela skierowany był w miejsce, w którym dzieje się coś interesującego. W jego oczach musi być widoczne zaniepokojenie, a nie znudzenie zdające się krzyczyć: „No zrób w końcu to zdjęcie!”.
- ❑ **Oświetlenie.** Wielu fotografów wykorzystuje w celu oświetlenia portretowanej postaci oświetlenie zastane. Modyfikują je za pomocą *Błysku wypełniającego* lub powierzchni odbijających światło (eliminuje to niepotrzebne cienie). Pozwala to poprawić kontrast oraz kompozycję. Na ogół najkorzystniejsze dla modela jest światło miękkie i rozproszone. Taki efekt można uzyskać, stosując **blendę**¹ (wówczas światło zostaje odbite i rozproszone) lub **dyfuzor**² (światło przechodzące przez dyfuzor staje się rozproszone). Czasem jednak lepszy efekt uzyskuje się za pomocą bocznego wyrazistego oświetlenia. Naturalne, miękkie światło dają okna. Jeśli natomiast wykonujemy portret w plenerze, musimy zwrócić uwagę na porę dnia. Najlepsze efekty można uzyskać rano lub wieczorem — słońce jest wówczas dość nisko. Należy ponadto ustawić się z aparatem tak, aby słońce „zaglądało” przez ramię fotografa pod kątem około 150 stopni.

Ć W I C Z E N I E

4.1 Wykonywanie portretu z wykorzystaniem światła dziennego wpadającego przez okno

1. Ustaw fotografowaną postać przy oknie. Możesz ją posadzić lub postawić — pamiętaj jednak o tym, aby jej twarz była w trzech czwartych oświetlona światłem z okna. Ustalcie wspólnie odpowiednią pozę (rysunek 4.2).

---

¹ **Blenda** — ekran wykorzystywany do odbijania światła w celu równomiernego oświetlenia fotografowanego obiektu. W warunkach domowych może to być jasny karton, spożywcza folia aluminiowa czy styropian.

² **Dyfuzor** — materiał (prześwitujący) wykorzystywany do rozpraszania (zmiękczenia) światła. Umieszcza się go pomiędzy fotografowanym obiektem a źródłem światła.

Rysunek 4.2.

Fotografując osobę przy oknie, możemy uzyskać ciekawy efekt niedoświetlenia części twarzy. Jeśli jednak tego nie chcemy, a fotografowaną postać ustawiamy przy oknie w celu wykorzystania światła zastanowego, musimy zastosować blendę

2. Jeśli przez okno wpada bezpośrednio światło słoneczne, rozprosz je za pomocą firany, cienkiej zasłony lub prześcieradła (białego).
3. Zajmij się teraz niedoświetloną częścią twarzy — tą dalej od okna. Jeśli po niedoświetlonej stronie twarzy modela pojawił się duży cień i nie wygląda to korzystnie, użyj arkusza białego brystolu (lub innej białej powierzchni) w celu odbicia światła i oświetlenia niedoświetlonej części twarzy. Umieść brystol po niedoświetlonej stronie twarzy modela.
4. Ustaw aparat na statywie i włącz go.
5. Obserwując na wyświetlaczu scenę, ustaw ekspozycję (jeśli pracujesz w trybie ręcznym) lub włącz program *Portret* (jeśli pracujesz w trybie automatycznym).
6. Ustaw długą ogniskową, czyli zastosuj zoom optyczny o prawie maksymalnej wartości.
7. Naciśnij spust migawki i wykonaj zdjęcie (rysunek 4.3).

Jeśli niedoświetlona część twarzy nadal nie wygląda korzystnie, przesun kartkę (oddalając ją lub zbliżając) i ponownie wykonaj zdjęcie. Czasem potrzeba wielu prób, aby uzyskać zadowalający efekt.

Rysunek 4.3.

Portret wykonany z wykorzystaniem światła dziennego wpadającego przez okno oraz blendy. Połowa twarzy, która pozostawała w cieniu, została doświetlona

Wracając do oświetlenia, jeśli zamierzasz portretować w plenerze, wybierz najpierw miejsce, a następnie zapoznaj się z rozkładem światła o różnych porach dnia. Dopiero wtedy wybierz porę sesji zdjęciowej. Do wykonywania portretów w plenerze najlepsze jest światło poranka, późnego popołudnia, a także pochmurne dni z rozproszonym światłem.

Fotografie do dokumentów

Formą portretowania jest także **wykonywanie zdjęć do dokumentów**, takich jak: dowód osobisty, dyplom, paszport, prawo jazdy i legitymacja szkolna. W dobie aparatów cyfrowych można spróbować wykonać takie właśnie zdjęcie samodzielnie, w domowym zaciszu. Ma to choćby tę zaletę, że wiąże się z mniejszym stresem — nie wiem dlaczego, ale wiele osób denerwuje się i odczuwa duże napięcie, kiedy ktoś wykonuje im „urzędową” fotografię. W wyniku tego jedni wyglądają na zdjęciach jak wystraszone zwierzątka, inni jak zbrodniarze wojenni czy terroryści. Fotografia urzędowa różni się od typowego portretu tym, że ma określone, narzucone wymagania. Pierwsze związane jest z wymiarami zdjęcia. Oto i one:

- ❑ **zdjęcie do dowodu osobistego:** 35×45 mm;
- ❑ **zdjęcie do paszportu:** 40×50 mm (od 27 lipca 2006 r. wynoszą 35×45 mm);
- ❑ **zdjęcie do prawa jazdy:** 35×45 mm;
- ❑ **zdjęcie do dyplomu:** 45×65 mm;
- ❑ **zdjęcie do legitymacji:** 35×45 mm.

Ponadto zdjęcie musi być aktualne. Nie powinno mieć więcej niż pół roku. Powinno wiernie odzwierciedlać wygląd sfotografowanej osoby. Przed przystąpieniem do fotografowania należy pozbyć się z głowy wszelkich nakryć typu czapka, chustka. Absolutnie nie można przystąpić do fotografowania osoby z okularami przeciwsłonecznymi na nosie, natomiast koniecznie należy pozostawić okulary korekcyjne — jeśli oczywiście osoba fotografowana używa ich na co dzień. Ponadto kobiety muszą pamiętać o pozbyciu się biżuterii — szczególnie kolczyków i łańcuszków. Wiem, że wiele pań będzie protestować, ale jest to konieczne. Zdjęcie do dokumentów powinno ponadto cechować się doskonałym oświetleniem twarzy i niskim zaszumieniem. Ważne jest również ustawienie głowy w kadrze. Np. w przypadku zdjęcia paszportowego osoba fotografowana powinna pokazać cały lewy profil z widocznym lewym uchem. (Przynajmniej tak było do tej pory. Od 27 lipca 2006 r. obowiązują nowe zasady mówiące, że na zdjęciu paszportowym powinny zostać pokazane wyraźnie oczy i twarz en face, od wierzchołka głowy do górnej części barków). Jeśli osoba fotografowana ma długie włosy, należy pamiętać o tym, aby nie opadały na twarz. Twarz i ucho muszą pozostać odsłonięte. Podczas fotografowania należy zadbać, by twarz nie znajdowała się w środku kadru. Aparat trzeba ustawić tak, by przed twarzą było więcej miejsca niż z tyłu.

Nigdy nie rób zdjęcia do dokumentu, używając wbudowanej lampy błyskowej.

Ć W I C Z E N I E

4.2 Tworzenie zdjęcia do paszportu

1. Wybierz taki fragment mieszkania, w którym znajduje się ściana mogąca posłużyć za tło — np. pomalowana na biały kolor. Dobrze jest wybrać takie miejsce, w którym będzie dużo światła. Znacznie ułatwi to fotografowanie.

2. W odległości minimum *1 m* od ściany ustaw stołek, na którym usiądzie model. Im większa odległość, tym lepiej, gdyż pozwoli to uzyskać ładniejszy efekt rozmycia tła. Dzięki temu szczegóły tła staną się rozmyte i niewidoczne.
3. Do wykonania fotografii paszportowej niezbędny będzie statyw. Ustaw go naprzeciwko stołka i zamontuj na nim aparat.
4. Aparat powinien być umieszczony nieco powyżej poziomu oczu fotografowanej osoby, ustaw zatem odpowiednią wysokość statywu. Ponadto aparat trzeba ustawić tak, by przed twarzą było nieco więcej miejsca niż z tyłu.
5. Włącz aparat i ustaw średnią długość ogniskowej, dość małą wartość przesłony (jeśli aparat daje możliwość samodzielnego ustawienia tego parametru). Wybierz także największy dostępny rozmiar zdjęcia.
6. Ustaw ostrość na fotografowaną osobę.
7. Pora ustawić modela. Jego twarz nie powinna znajdować się w środku kadru. Nad głową też nie zostawiaj dużo wolnego miejsca. Wzrok powinien być skierowany na punkt znajdujący się mniej więcej 30 cm w bok od obiektywu. Model nie powinien patrzeć w obiektyw — chyba że wykonujesz zdjęcie do paszportu amerykańskiego. Głowa modela powinna być tak przechylona w prawą stronę, aby widoczny był w całości jego lewy profil, a szczególnie lewe ucho.

Na zdjęciu nie może być widoczne prawe ucho.

Od 27 sierpnia 2006 roku obowiązują nowe zasady dotyczące ustawienia modela w kadrze podczas wykonywania fotografii paszportowej. Zgodnie z nimi głowa powinna być trzymana prosto, zdjęcie powinno być wykonane na wprost, linia nosa powinna znajdować się w osi pionowej zdjęcia, wyraz twarzy powinien być neutralny, a usta zamknięte. Oczy postaci powinny być wyraźnie widoczne i otwarte, ułożone w jednej, poziomej linii na wysokości 20 – 30 mm od postawy zdjęcia.

8. Wykonaj pierwsze zdjęcie. Nie stosuj lampy błyskowej.
9. Sprawdź, czy kolorystka zdjęcia jest odpowiednia. Często zdjęcia tego typu mają niebieskie zabarwienie. Skóra przybiera wtedy nienaturalny wygląd. Kto chciałby wyglądać jak nieboszczyk?

Skoryguj tę wadę za pomocą odpowiedniego ustawienia balansu bieli, np. na *Światło pochmurnego dnia (Cloudy)*. To powinno wystarczyć. Wykonaj ponownie zdjęcie, aby przekonać się, czy kolorystyka wygląda poprawnie.

10. Teraz zajmij się oświetleniem twarzy. Jeśli jedna strona twarzy modela jest niedoświetlona (np. źródłem światła jest okno usytuowane po jednej stronie twarzy fotografowanej osoby i nie da się zrobić tak, by było naprzeciw jej twarzy), można użyć ekranu odbijającego światło. Może nim być np. duży arkusz białego papieru lub inna biała płaszczyzna. Chodzi o to, by słabiej oświetlona połowa twarzy została doświetlona.

Zdjęcie można również wykonać, wykorzystując oświetlenie sztuczne. Wtedy jednak należy zwrócić uwagę na to, by światło było rozproszone i nie tworzyło cieni ani na ścianie, ani na twarzy fotografowanej osoby.

11. Wykonaj ponownie zdjęcie. Jeśli z oświetleniem nadal są problemy, w ostateczności spróbuj wykorzystać lampę błyskową w trybie *Błysku wypełniającego*. Wiem, wiem. Pisałam, że nie należy korzystać z lampy błyskowej. Możesz to zrobić jedynie w ostateczności i tylko wtedy, gdy aparat wyposażony jest w funkcję kompensacji ekspozycji lampy błyskowej. Jeśli tak jest, zmniejsz siłę błysku lampy i wykonaj zdjęcie z jej użyciem.
12. Oto zdjęcie paszportowe (rysunek 4.4).

Rysunek 4.4.

Zdjęcie
paszportowe

13. Na koniec należy dostosować wymiary fotografii. Zrobisz to w programie graficznym (zobacz rozdział 8.).

Jeśli zdjęcie będzie wymagało retuszu, pamiętaj że możesz to zrobić w programie graficznym. Za jego pomocą możesz poprawić kolorystykę, jasność, kontrast. Pod żadnym pozorem nie wolno manipulować wyglądem twarzy: zmieniać koloru oczu, wyostrzać ich, usuwać blizn, znamion, pieprzyków itp., zmieniać proporcji twarzy, korygować nosa, uszu, kształtu ust, czyli po prostu zmieniać cech, za pomocą których możemy zostać zidentyfikowani.

Portret środowiskowy

Jak wspomniałam, aby rozpocząć fotografowanie postaci, należy ją poznać. Tylko wówczas portret będzie w stanie oddać w pełni jej osobowość. Poza portretami w potocznym tego słowa znaczeniu istnieją tzw. **portrety w entourage'u** (rysunek 4.5), na których model występuje w swym naturalnym otoczeniu zawodowym. W zdjęciach tego rodzaju ważne jest, aby pokazać nie tylko samego modela, ale także jego środowisko pracy lub miejsce realizowania zainteresowań. Mówiąc ogólnie — to, czym się dana osoba zajmuje. Dlatego też ważne jest, aby nie wykonywać tutaj — tak jak w przypadku zwykłych portretów — zbliżeń lub półzbliżeń. W kadrze bowiem powinna być widoczna i postać modela, i elementy tworzące tło. Przed przystąpieniem do zdjęć, tak jak w przypadku tradycyjnego portretu, należy poznać osobowość postaci, którą chce się uwiecznić na zdjęciu. Poprosić ją, aby opowiedziała o swojej pracy czy hobby. Najlepiej, jeśli zrobi to podczas pracy lub zajęcia, które pochłania jej uwagę. Poproś ją, aby pokazała owoce swojej pracy, obserwuj jej zachowanie i zapamiętuj wszystkie te elementy, które mogłyby stworzyć interesującą kompozycję. Podczas fotografowania postaci koniecznie postaraj się, aby pozostała w ubraniu, w którym wykonuje pracę. Zdjęcie musi wyglądać naturalnie. Nie pozwól, aby np. mechanik samochodowy pracował na zdjęciu w garniturze. Nie będzie to wiarygodne. Jeśli fotografujesz we wnętrzu, dostosuj się do panujących w nim warunków oświetleniowych. Zanim przystąpisz do wykonywania zdjęć, spraw, aby model poczuł się rozluźniony. Najlepszy efekt uzyskasz, gdy nie będzie spodziewał się momentu, w którym naciśniesz spust migawki. Aby doprowadzić do takiej sytuacji, poproś portretowaną osobę, aby zajęła

Rysunek 4.5.
*Przykład portretu
środowiskowego*

się pracą i w miarę możliwości nie zwracała na Ciebie uwagi. Dyskretnie ją obserwuj. Wędrując po otoczeniu, w którym znajduje się model, szukaj odpowiedniego punktu widzenia. Od czasu do czasu poproś modela, by spojrzał w Twoją stronę. Kiedy nadejdzie odpowiedni moment, wykonasz zdjęcie. Fotografia cyfrowa ma tę zaletę, że od razu możesz pokazać modelowi efekt swojej pracy. To sprawia, że ludzie chętniej dają się fotografować.

Ć W I C Z E N I E

4.3 Wykonywanie portretu środowiskowego

1. Poproś kogoś ze znajomych (lub obcą osobę, jeśli jesteś na tyle odważny), aby pozwolił się sfotografować podczas pracy lub kiedy będzie się zajmował swoim hobby. Przed przystąpieniem do wykonywania zdjęć poproś modela, aby opowiedział Ci, co go interesuje lub na czym polega jego praca. Niech pokaże Ci przedmioty, narzędzia, których używa w pracy lub gdy zajmuje się swoją pasją. Obejrzyj dokładnie wnętrze, w którym wykonasz zdjęcie.

2. Jeśli to możliwe, umocuj aparat na statywie. Włącz go.
3. Poproś modela, aby zajął się pracą lub hobby. W tym czasie, zmieniając położenie statywu, wybierz odpowiednie ujęcie.
4. Poproś modela, aby spojrzał na Ciebie — zwróć uwagę na wyraz jego oczu.
5. Obserwując na wyświetlaczu scenę, ustaw ekspozycję (jeśli pracujesz w trybie ręcznym) lub włącz program *Portret* (jeśli pracujesz w trybie automatycznym).

Pamiętaj o zastosowaniu odpowiedniej wartości zoomu optycznego i nie zapomnij o oświetleniu.

6. Wykadruj scenę, tak aby widoczny był nie tylko model, ale elementy w tle: narzędzia pracy, przedmioty do uprawiania hobby. To wszystko, co może o nim jak najwięcej powiedzieć.
7. W odpowiednim momencie — kiedy model poczuje się swobodnie — wykonaj zdjęcie (rysunek 4.6).

Rysunek 4.6.

*Portret
środowiskowy.
Na zdjęciu
artysta malarz*

Portret kreacyjny

Portret kreacyjny to przykład zdjęcia pozowanego. Stosuje się go do podkreślenia stworzonego wyglądu, podkreślenia pewnych cech lub stworzenia kompozycji graficznej z udziałem modela (rysunek 4.7). Nie jest związany z fotografowaną osobą. Najważniejszą rolę w takich

Rysunek 4.7. Portrety kreacyjne

zdjęciach odgrywają: makijaż, rekwizyty, uczesanie oraz ubranie (a właściwie kostium). Za pomocą tych elementów można diametralnie zmieniać charakter zdjęcia. Wszystko zależy od inspiracji i wyobraźni fotografa oraz talentu modela. Niebagatelną rolę odgrywa tu dobry kontakt pomiędzy fotografującym a fotografowanym.

Fotografia Glamour

Ten rodzaj fotografii polega na przedstawieniu fotografowanej postaci w sposób bardzo zmysłowy (rysunek 4.8). Tak aby za pomocą ubioru, makijażu i fryzury ukazać jej seksualność. **Styl glamour** może zostać zaprezentowany zarówno za pomocą portretu (szczególnie znaczenie ma tutaj oświetlenie, mocny makijaż, rozpuszczone włosy, seksowny strój, a także mimika modela, która najczęściej powinna wyrażać jakieś emocje — choć model może po prostu się uśmiechać), jak i fotografii buduarowych (wykonywane są najczęściej w sypialni, w bieliźnie) czy sesji w kostiumie kąpielowym.

Różnica pomiędzy stylem *glamour* a aktem polega na tym, że w pierwszym przypadku najważniejsze jest ukazanie piękna ciała modela, tak aby jego widok sprawiał przyjemność oglądającym je osobom, a w drugim ciało traktuje się często jako środek wyrazu.

Rysunek 4.8.
*Przykłady
fotografii
w stylu glamour*

Akt

Akt (rysunek 4.9) jest jednym z najtrudniejszych tematów fotograficznych. Swego rodzaju studium ludzkiego ciała i środkiem jego prezentowania (w sposób romantyczny, realistyczny, erotyczny czy też niewinny). Doskonałym sprawdzianem umiejętności fotograficznych. Największy wpływ na końcowy efekt poza kształtem ciała modela ma tutaj stosowany do jego zaprezentowania rodzaj oświetlenia.

Rysunek 4.9.
Przykład aktu

Przed przystąpieniem do zdjęć pamiętaj, aby modelowi udostępnić możliwość rozebrania się w pomieszczeniu odseparowanym od miejsca, w którym będą wykonywane zdjęcia. Jednym słowem chodzi o zapewnienie mu intymności. Ponadto należy pamiętać o wybraniu takiego pomieszczenia, w którym wytworzy się atmosfera intymności — powinno być zamknięte, tak by nikt poza fotografem i modelem nie miał do niego dostępu. W pomieszczeniu powinna panować odpowiednia temperatura — niezbyt wysoka (nie zależy nam przecież, by udusić naszego modela ani żeby pot spływał po jego ciele) i nie za niska (niedopuszczalne jest, aby model zgrzytał zębami z zimna, nie chcemy również widzieć na jego ciele gęsiej skórki).

Kilka słów na temat oświetlenia. Do sfotografowania opływowych kształtów modela warto zastosować miękkie oświetlenie kierunkowe. Stosując taki rodzaj oświetlenia, sprawimy, że pewne obszary ciała będą dość jasne, inne zaś będą przechodzić stopniowo w coraz większe i głębsze cienie — sylwetka zostanie zaprezentowana w sposób tajemniczy, nieodsłaniający jej wszystkich detali.

Jeśli zależy Ci na podkreśleniu kształtu sylwetki czy też zaznaczeniu faktury skóry, znacznie lepiej sprawdzi się ostre światło przednie. Nie jest ono generalnie zalecane do fotografowania ludzkiego ciała. Odziera nieco obraz z subtelności. Wszystko jednak zależy od zamierzonego efektu.

Akt to nie tylko fotografowanie całego ciała, ale i jego części. Wykorzystując kolor, a także rekwizyty, można podkreślać charakter aktu.

Dzień przed planowanym spotkaniem z modelem należy uprzedzić go, aby nie ubierał się w nic obcisłego. Mogłoby to spowodować na jego ciele odciski. Tak więc wrzynająca się w ciało bielizna (majtki, biustonosze, skarpetki z gumką i podkolanówki) jest niewskazana.

Zdjęcia niepozowane

Zdjęcia niepozowane (rysunek 4.10) są przeciwieństwem portretów. W ich przypadku nie istnieje scenariusz wydarzeń. Można robić je zarówno w sytuacjach osobistych, często wręcz intymnych, jak i w tłumie. Najważniejsze to wiedzieć, co chce się sfotografować, i umieć przewidywać sytuację. Wykonując tego typu zdjęcia, możesz uchwycić naturalne postawy fotografowanych osób, wymaga to jednak dużego zaangażowania fotografa i ciągłego obserwowania otoczenia. Kto wie, kiedy nadarzy się okazja do wykonania ciekawego ujęcia. W zdjęciach niepozowanych najważniejszy jest model (szczególnie jego twarz) i tło, na którym się znajduje. Ważne jest, aby poza osobą na zdjęciu widoczne były okoliczności jego wykonania: czy były to Święta Bożego Narodzenia, czy wycieczka wakacyjna do Aten, czy może urodziny. Możesz zatem uchwycić w tle rekwizyty związane z daną sytuacją: tort na stole, kiedy ktoś otwiera prezent, choinkę w tle itp. Jest to ważne, gdyż dzięki temu, kiedy spojrzysz na zdjęcie za 20 lat, będziesz doskonale pamiętał, kiedy zostało wykonane i w jakich okolicznościach.

Pora na kilka wskazówek technicznych:

- ❑ **Po pierwsze. Nie używaj lampy błyskowej**, gdyż zwraca uwagę osób fotografowanych.
- ❑ **Po drugie. Do tego typu zdjęć odpowiedni będzie obiektyw wąskokątny z krótką ogniskową**. W ten sposób możesz uniknąć zbyt dużego wydłużania ogniskowej, co spowodowałoby rozmycie tła — a tego nie chcemy.

Rysunek 4.10.

Przykład zdjęcia niepozowanego. Dwie starsze panie zajęte rozmową nie zauważyły, że ktoś znajdujący się z nimi w pomieszczeniu przypatruje się im i za chwilę wykona zdjęcie

Należy tutaj pamiętać o ostrości. Ustaw ją w miejscu, w którym może pojawić się fotografowana osoba. Jeśli fotografowana postać może być w ruchu, a chcesz zastosować zoom optyczny odpowiadający obiektywowi wąskokątnemu, ustaw krótki czas otwarcia migawki. Jeśli zamierzasz użyć obiektywu szerokokątnego, pamiętaj o ustawieniu przesłony, która zapewni dużą głębię ostrości (mały otwór, duża wartość).

Fotografowanie dzieci

Fotografowanie dzieci jest kolejną z form uwieczniania postaci za pomocą zdjęć. Dlaczego dzieci omawiam osobno? Dlatego, że to szczególna grupa modeli i fotografowanie ich wymaga zastosowania odpowiednich technik i przygotowania. Fotograf podejmujący się tego zadania powinien — zwłaszcza w przypadku młodszych dzieci — wykazać się cierpliwością, poczuciem humoru oraz umieć przyciągnąć uwagę dziecka. Doskonale w takich sytuacjach sprawdzają się aparaty umożliwiające zmianę ogniskowej. Pozwalają one na fotografowanie bez konieczności zbliżania się do modelu, gdy chcemy wypełnić kadr samą twarzą modelu (stosujemy wówczas największy dostępny w aparacie zoom optyczny), i odsuwania się od niego, gdy chcemy umieścić w kadrze całą jego sylwetkę (stosujemy mniejszy zoom optyczny). Tworząc portret dziecka, należy tak ustawić aparat, aby jego obiektyw znalazł się na wysokości jego oczu. Należy zatem ukucnąć lub posadzić dziecko na podwyższeniu (co może się okazać znacznie trudniejsze, biorąc pod uwagę temperament niektórych młodych osób).

Fotografując małe dzieci, weź pod uwagę, iż szybko się nudzą i nie potrafią przez dłuższy czas skupić uwagi. Zaopatrz się zatem w zabawki lub kolorowe książeczki, aby w razie potrzeby zająć nimi modela. Jeśli dziecko się nimi zainteresuje, zapomni o obecności aparatu i fotografa — nie będzie się stresowało Twoją obecnością.

Rozmowa z dzieckiem i wykazywanie zainteresowania tym, co mówi, pozwoli fotografującemu sprawić, by poczuło się ono swobodnie.

Planując sesję fotograficzną z udziałem dzieci, wybieraj taką porę dnia, w której czują się najlepiej — nie są zmęczone ani rozdrażnione. Wówczas najłatwiej będzie przewidzieć, jak zachowają się w danej sytuacji — jeśli to w ogóle jest możliwe.

Fotografując dzieci, często trzeba działać szybko, gdyż rzadko pozostają nieruchome, zwłaszcza gdy pochłonięte są zabawą. Ruch jest tym, co w pełni oddaje spontaniczność i energię dziecka na fotografii. Fotografując dzieci w ruchu, można uzyskać dwa efekty: **zamrożenie ruchu** lub **obraz częściowo poruszony**. Aby zamrozić ruch i nie spowodować poruszenia — co jest bardziej wskazane podczas portretowania (chyba że chcesz uzyskać specjalny efekt) — należy zastosować krótki czas otwarcia migawki oraz wysoką czułość (rysunek 4.11, po lewej). Aby uzyskać efekt poruszenia, należy zastosować długi czas otwarcia migawki (rysunek 4.11, po prawej).

Rysunek 4.11. Fotografie, na których utrwalono ruch dzieci.

Na zdjęciu po lewej ruch został zamrożony, na zdjęciu po prawej — przeciwnie

Stopień czułości ISO ma wpływ na swobodę wyboru czasu otwarcia migawki i rozmiaru otworu przesłony, szczególnie w nie najlepszych warunkach atmosferycznych. W takiej sytuacji należy stosować wyższą czułość.

Niebagatelne znaczenie dla uzyskania jak najlepszej ostrości zdjęć szybko poruszających się dzieci ma ustawienie mniejszego otworu przesłony aparatu (większej wartości f). Pozwala to zniwelować ewentualną pomyłkę podczas nastawiania ostrości.

Fotografując dzieci podczas zabawy — niezależnie od tego, czy jest to grupa, czy jedna postać — należy stosować jak największą długość ogniskowej aparatu. Pozwoli to wykonywać zdjęcia z większej odległości. Po pierwsze, umożliwi to fotografowanie z jednego miejsca zarówno pojedynczego dziecka, jak i całej bawiącej się grupy tak, aby postacie w kadrze nie były bardzo małe, a po drugie, pozostawi modelom swobodę poruszania się.

Fotografując dzieci, trzymaj się na uboczu, tak aby nie znajdować się w ich polu widzenia. Wtedy będą się zachowywały bardziej naturalnie.

Ważny jest wybór punktu widzenia. Fotografując bawiące się dzieci z góry czy też z dołu (tutaj aparat powinien znajdować się na wysokości ich oczu), można uzyskać całkiem odmienny efekt (rysunek 4.12).

Zawsze staraj się wykonywać zdjęcia dzieci w maksymalnej rozdzielczości. Dzięki temu w razie potrzeby będziesz mógł je swobodnie wykadrować w programie graficznym.

Fotografowanie zwierząt

Zwierzęta — zarówno te dzikie, jak i nasi domowi ulubieńcy — również bywają tematem zdjęć. Cechą, która przydaje się podczas **fotografowania zwierząt**, jest cierpliwość. Dobrze, jeśli znasz naturę zwierzaka, masz pojęcie o sposobie jego poruszania się i nawykach — również tych żywieniowych. Aby zrobić dobre zdjęcie, należy przede wszystkim go obserwować.

W sfotografowaniu zwierzaka z bliska pomoże Ci zoom optyczny odpowiadający obiektywowi o długiej ogniskowej. Wybierz odpowiednie miejsce, poczekaj na zwierzę, a następnie, śledząc jego zachowanie, ustawiaj ostrość. W chwili kiedy kompozycja, ostrość i oświetlenie będą odpowiednie, wykonaj zdjęcie. Zawsze staraj się tak wykadrować zdjęcie, aby zwierzę zajmowało całą powierzchnię kadru. Wyeliminuj z niego zbędne szczegóły. W przypadku zwierząt domowych

Rysunek 4.12.

Fotografie,
na których
zastosowano
dwa odmienne
punkty widzenia.
Na zdjęciu po lewej
jest to tzw.
perspektywa ptasia
(fotografujemy
z góry), a na zdjęciu
po prawej
— przykład
zastosowania
perspektywy żabiej
(fotografujemy
z dołu)

stosuj zoom optyczny mający cechy obiektywu standardowego lub szerokokątnego. Fotografuj swoich ulubieńców podczas zabaw lub odpoczynku. Pozwoli to zaprezentować ich energię i charakter (rysunek 4.13, zdjęcie numer 1 i 2). Ponadto, portretując zwierzęta domowe,

często warto ukazać na zdjęciach ich przywiązanie do nas, silny emocjonalny związek z naszą osobą i oddanie (rysunek 4.13, zdjęcie numer 3). Zdjęcia zwierząt domowych najlepiej wychodzą, kiedy aparat znajduje się na wysokości obiektu, tzn. fotograf powinien leżeć na podłodze lub na ziemi — no cóż, czasem trzeba się poświęcić (rysunek 4.14).

Rysunek 4.13.

Sfotografowanie małego pieska podczas zabawy pozwoliło pokazać jego dużą energię (zdjęcie nr 1), a kotka podczas odpoczynku — jego leniwą naturę i powolne usposobienie (zdjęcie nr 2). Wpatrzone w swojego pana pieski na zdjęciu numer 3 zdradzają swoje bezgraniczne oddanie i uzewnętrzniają psią miłość do opiekuna

Rysunek 4.14.

*Fotografując
naszych pupili,
uzyskamy
najlepsze
rezultaty,
gdy położymy się
na ziemi
i skierujemy
obiektyw w ich
stronę z poziomu
podłogi
— zwłaszcza
gdy ma to być
portret*

Fotografując zwierzęta z małej odległości, uważaj na lampę błyskową. Jej błysk mógłby uszkodzić wzrok pupila.

Jeśli fotografujesz zwierzęta w ich naturalnym środowisku, wykadruj scenę tak, aby elementy tego środowiska były widoczne na zdjęciu, nawet jeśli chcesz zastosować efekt małej głębi ostrości (rysunek 4.15). Mówiąc o fotografowaniu zwierząt, mam na myśli nie tylko te domowe i dzikie żyjące w naturalnym środowisku, ale również dzikie żyjące w ogrodach zoologicznych. W takim miejscu należy pamiętać, aby nie niepokoić zwierząt, nie podchodzić zbyt blisko z aparatem. Krótko mówiąc — zachowywać od zwierząt bezpieczną odległość. Ponadto sesję zdjęciową zwierząt dobrze jest zaplanować o takiej porze dnia, w której czują się dobrze — najczęściej rano, gdy jest chłodno i zwierzęta wykazują dużą aktywność.

Fotografując zwierzęta — zwłaszcza te dzikie, np. w ogrodzie zoologicznym — poznaj ich zwyczaje i dowiedz się od opiekuna, czego nie należy robić w obecności zwierzęcia, aby nie wywoływać w nim agresji. Nie wiem, czy wiesz, ale np. żyrafy nie znoszą, gdy macha się w ich obecności przedmiotami przypominającym kijek (może to być np. statyw). Stań się wtedy nerwowe i uderzają ciałem o ściany wybiegu.

Rysunek 4.15.

Fotografując zwierzęta w ich naturalnym środowisku, wykadruj scenę tak, aby elementy tła były widoczne na zdjęciu. Nawet jeśli będą rozmyte w wyniku zastosowania małej głębi ostrości, to i tak oglądający jest w stanie określić, czy zdjęcie było wykonane w ogrodzie zoologicznym, czy też w naturalnym środowisku życia zwierzaka

W ogrodach zoologicznych mamy ponadto możliwość fotografowania zwierząt żyjących w akwariach lub odgradzonych od zwiedzających szybą z pleksiglasu. Aby wykonać ich zdjęcie, należy uporać się z odbiciami w szybie (nas samych oraz elementów znajdujących się za naszymi plecami) oraz odpowiednio doświetlić zwierzę i środowisko, w którym żyje. Użycie lampy błyskowej nie jest w takiej sytuacji dobrym pomysłem ze względu na możliwość wystąpienia silnych odbłasków. Co więc zrobić w takiej sytuacji? Przede wszystkim zaopatrzyć się w filtr polaryzacyjny, który pozwoli uniknąć bądź przynajmniej w znacznym stopniu zredukować odbicia w szybie, a także zwiększyć czułość ISO (pozwoli to uniknąć korzystania z lampy błyskowej). Na rysunku 4.16 znajduje się przykład zdjęcia wykonanego w akwarium.

Spacerując po ogrodzie zoologicznym, nigdy nie wyłączaj aparatu. Trzymaj go zawsze w pogotowiu z ustawionym krótkim czasem otwarcia migawki. Nigdy nie wiadomo, kiedy nadarzy się okazja do wykonania ujęcia życia.

Rysunek 4.16.
Przykład fotografii
orki wykonanej
w akwarium

Ć W I C Z E N I E

4.4 Fotografowanie zwierzątko domowego w ruchu

1. Włącz aparat.
2. Uaktywnij tryb manualny w aparacie. (Jeśli Twój aparat nie ma takiego trybu, pozostaw tryb automatyczny, uaktywnij program tematyczny *Sport* i przejdź do punktu 4.).

Ustaw parametry ekspozycji: ustaw krótki czas otwarcia migawki oraz duży otwór przesłony (największy możliwy do zastosowania w danych warunkach oświetleniowych). Pamiętaj, że zwierzę ma być w ruchu.

3. Ustaw ostrość.
4. Ustaw się z aparatem w takiej odległości od zwierzęcia, aby zostawić mu przestrzeń do poruszania się.
5. Obserwuj jego ruch (możesz poprosić kogoś, aby rzucił w wybranym przez Ciebie kierunku jakiś przedmiot i w ten sposób wymusił na zwierzęciu aktywność), i w odpowiednim czasie naciśnij spust migawki (rysunek 4.17).

Wiele aparatów cyfrowych ma funkcję *Obrazów seryjnych*. Ten tryb pozwala zarejestrować serię obrazów przy wciśniętym spuście migawki. Działa on jak ciągły przesuw filmu w aparatach tradycyjnych. Jeśli Twój aparat został wyposażony w tę opcję, skorzystaj z niej podczas fotografowania swojego ulubieńca. Pozwoli ona zarejestrować ruch zwierzątko klatka po klatce. Umożliwi to wykonanie kilku zdjęć jednej akcji.